

- DEKADENZA -
- ARTIKOLU 65 TAL-KAP 352 –
- ARTIKOLU 45 TAL-KAP 170 –
- TNAX- IL XAHAR MID-DATATAL-ACCETTAZJONI TAL-OGGETTI -

IL-PRIM' AWLA TAL-QORTI CIVILI

IMHALLEF

ONOR. RAYMOND C. PACE LL.D.

Seduta ta' nhar il-Hamis, 31 ta' Jannar 2002

Kawza Numru: 26

Citazzjoni Numru: 720/00/RCP

**Gollcher Company Limited
bhala agenti ghan-nom u in
rappresentanza tas-socjeta`
estera Grandi Traghetti di
Navigazione**

vs

**The Cargo Handling Company
Limited**

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici a fol. 1 fejn gie premess:-

Illi s-socjeta` attrici hija l-propjetarja ta' erba' "*mafi units*" enumerati rispettivament bil-marki GMFU 4000288, GMFU 4001387, GMFU 4001068 u GMFU 2000334, liema units gew skarikati minn abbord il-bastiment m.v. Lince rispettivament fis-7 ta' Dicembru 1998, 25 ta' Jannar 1999, 15 ta' Frar 1999 u 15 ta' Marzu 1999;

Illi dawn l-erba' "*mafi units*" tnizzlu minn abbord il-bastiment hawn indikat mis-socjeta` konvenuta bil-merkanzija abbord, liema merkanzija sussegwentement giet rilaxxjata lir-ricevitori tal-merkanzija in kwistjoni;

Illi wara r-rilaxx tal-merkanzija, dawn l-erba' "*mafi Units*" thallew f'Deep Water Quay, liema zona taqa' taht il-kontroll assolut tas-socjeta` konvenuta;

Illi sal-lum dawn l-erba' "*mafi units*" ma nstabu imkien u dan nonostante li thallew f'zona fejn is-socjeta` konvenuta tikkontrolla esklussivament il-movimenti ta' dan l-apparat bil-konsegwenza s-socjeta` attrici sofriet danni konsistenti fil-valur tal-istess li huwa stmat fis-somma ta' ghoxrin elf u hames mitt dollaru amerikani (US\$20,500) kawza tan-

negligenza u traskuragni u/jew inadempjenza fl-obbligi assunti fil-konfront tas-socjeta` attrici;

Illi s-socjeta` konvenuta nonostante li giet interpellata diversi drabi sabiex jew tiddetermina fejn jinsab l-istess apparat jew fin-nuqqas thallas id-danni sofferti mill-istanti dawn baqghu inadempjenti;

Illi l-istess socjeta` attrici talbet li ghalhekk is-socjeta` konvenuta tghid ghaliex din l-Onorabbli Qorti ma ghandhiex:

1. Tiddikjara lli minhabba r-ragunijiet hawn premissi hija responsabbli ghad-danni kawzati lis-socjeta` attrici stante illi hija kienet negligenti, traskurata u/jew inadempjenti fl-obbligi assunti fil-konfront tas-socjeta` attrici meta l-erba' "*mafi units*" hawn fuq indikati ma gewx ritornati lis-socjeta` attrici nonostante li dawn thallew f'Deep Water Quay, zona li taqa' taht il-kontroll u kustodja esklussiva tal-istess socjeta` konvenuta;

2. Tikkundanna thallas lis-socjeta` attrici s-somma ta' ghoxrin elf u hames mitt lira dollaru amerikan (US\$20,500.00) jew somma ohra verjuri rappresentanti il-valur tal-erba' "*mafi units*" kif ukoll l-imghax legali min-notifika tal-ittra ufficcjali tat-3 ta' Frar 2000 sal-pagament effettiv.

Bl-ispejjez inkluzi dawk tal-ittra ufficjali tat-3 ta' Frar 2000 kontra s-socjeta` konvenuta li tibqa' ngunta minn issa biex tidher in subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol. 3 tal-process;

Rat il-lista ta' xhieda a fol. 4 tal-process;

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tas-socjeta` konvenuta a fol. 8 tal-process, fejn gie eccepit:

1. Illi preliminarjament, it-talbiet attrici huma preskritti a tenur tas-sub-artikoli (a) u (b) ta' **I-artikolu 65 ta' I-Att dwar I-Awtorita` Marittima**;

2. Illi fit-tieni lok, u minghajr pregudizzju ghall-premess, it-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra is-socjeta` attrici stante illi:

a. Is-socjeta` konvenuta tiehu in konsenja il-merkanzija jew il-*containers* li jkunu mgħobbija fuq il-*mafi Unit*, u qatt ma tiehu in konsenja tali *mafi Unit*, liema apparrat jitqies bhala "*ship's gear*";

b. Minghajr pregudizzju ghall-premess, is-socjeta` konvenuta m'hijjex responsabbli ghall-hsarat u n-nuqqasijiet dedotti fic-citazzjoni attrici stante li hija qdiet l-obbligi kollha mposti fuqha mill-ligi;

c. Minghajr pregudizzju ghall-premess, l-ammont ta' danni dedott fic-citazzjoni attrici huwa eccessiv ghaldaqstant ghandu jigi ppruvat kif l-attur wasal ghall-ammont.

Rat id-dikjarazzjoni tas-socjeta` konvenuta a fol. 9 tal-process.

Rat il-lista tax-xhieda a fol. 10 tal-process.

Rat il-verbal tas-16 ta' Gunju 2000 fejn inghata digriet tal-affidavit lill-partijiet u l-kawza giet differita ghall-konkluzjoni tal-provi tal-partijiet ghat-2 ta' Novembru 2000.

Rat il-verbali tat-2 ta' Novembru 2000 u tat-22 ta' Frar 2001 fejn xehed Edmond Darmanin.

Rat l-affidavit ta' Joseph Azzopardi u d-dokumenti hemm esebiti (fol. 18 sa 35).

Rat il-verbal tat-2 ta' Meju 2001 fejn Dr Cassar Pullicino ghas-socjeta` attrici prezenta nota b'dokumenti w il-kawza giet differita ghall-konkluzjoni tal-provi attrici ghas-26 ta' Gunju 2001.

Rat il-verbal tas-26 ta' Gunju 2001 fejn inghata digriet tal-affidavit lill-konvenuti ta' hamsin jum u l-kawza giet differita

ghall-konkluzjoni tal-provi tal-konvenuti ghat-13 ta' Novembru 2001.

Rat il-verbal tat-13 ta' Novembru 2001 fejn is-socjeta` konvenuta u d-difensur taghha msejhin diversi drabi baqghu ma dehrux. Peress li l-konvenuti la dehrux u lanqas resqu xhieda u lanqas pprezentaw affidavits skond il-verbal tas-26 ta' Gunju 2001, il-Qorti ddikjarat il-provi tas-socjeta` konvenuta maghluqa u halliet il-kawza ghas-sentenza ghall-31 ta' Jannar 2002.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET

Illi s-socjeta` attrici qed taghmel din il-kawza stante li qed tallega li erba' "*mafi units*" li gew skarikati minn abbord minn fuq il-vapur *m.v. Lince* fid-dati rispettivi tas-7 ta' Dicembru 1998, 25 ta' Jannar 1999, 15 ta' Frar 1999, u 15 ta' Marzu 1999, qatt ma gew ikkonsenjati lis-socjeta` attrici *nomine*, u ghalhekk l-istess socjeta` konvenuta, anke peress li hija ghandha il-kontroll ta' fejn l-istess *units* bil-merkanzija gew skarikati, hija responsabbli ghall-istess nuqqas u konsegwentement ghall-valur tal-istess.

Illi s-socjeta` konvenuta *inter alia* eccepriet li tali azzjoni hija preskritta *ai termini* tal-**artikolu 65 tal-Kap 352**, u wkoll li hija ma hijjex responsabbli ghall-istess hsarat stante li hija qatt ma hadet konsenja tal-istess “*units*”, u li fi kwalunkwe kaz hija qdiet il-funzjonijiet taghha skond il-ligi, u li l-ammont indikat fic-citazzjoni attrici huwa eccessiv.

Illi huwa ovvju li l-ewwel eccezzjoni li trid tigi deciza hija dik tal-preskrizzjoni fuq riferita skond id-disposizzjonijiet tal-**artikolu 65 (a) u (b) tal-Att Dwar L-Awtorita` Marittima**.

Illi l-istess artikolu jipprovdi li:-

“Minkejja d-disposizzjonijiet ta’ kull ligi ohra, ma tista’ tittiehed ebda azzjoni kontra l-Awtorita` jew kuntrattur dwar ir-responsabilitajiet taht dan l-Att, jew ghal xi telf jew hsara li ssir lil xi persuna, bastiment, oggetti, vetturi, jew hwejjeg ohra huma x’inhuma abbord bastiment kemm il-darba:

(a) talba bil-miktub, li taghti dawk il-partikolaritajiet li jistghu jkunu b’mod xieraq mehtiega, ma tinghatax lill-Awtorita` jew lill-kuntrattur, skond il-kaz, mhux iktar tard minn sitt xhur mid-data li fiha l-oggetti kienu accettati mill-Awtorita` jew il-Kuntrattur taghha;

(b) l-azzjoni ma tinbedix fi zmien tnax-il gurnata mill-imsemmija data:

Izda l-Awtorita` jew il-kuntrattur, skond il-kaz, jista' jestendi z-zmien specifikat fil-paragrafu (a) b'dak iz-zmien l-iehor ta' mhux izjed minn sitt xhur li jidrilha xieraq jekk tkun sodisfatta li t-talba ma setghetx issir b'mod xieraq fiz-zmien specifikat kif intqal qabel.

Izda wkoll l-Awtorita` jew il-kuntrattur, skond il-kaz, ma jkunux responsabbli ghal aktar mill-limiti jew mill-ammonti stabbiliti b'ligi, jew f'dawk ic-cirkostanzi li jistghu jkunu preskritti”.

Illi dwar il-fatti jirrizulta mill-provi prodotti mis-socjeta` attrici li l-*Mafi Units* tnizzlu mghobbija mill-*containers* relattivi minn fuq il-vapur *Lince* kif jirrizulta mill-*joint tally sheets* relattivi datati rispettivament 7 ta' Dicembru 1998 (fol. 22), 25 ta' Jannar 1999 (fol. 23), 5 ta' Frar 1999 u 15 ta' Marzu 1999 (fol.25). Dan huwa kkonfermat mill-ittra tal-istess Awtorita` Marittima tat-28 ta' Dicembru 1999 a fol. 34 tal-process.

Illi ma jidhirx li huwa kkontestat li l-*containers* relattivi gew ikkonsenjati mis-socjeta` konvenuta lid-destinatarji tal-istess merkanzija ghalkemm ma giet esebita l-ebda ricevuta jew *Gate Pass Out* rigwardanti l-istess mis-socjeta` konvenuta. Fil-fatt l-azzjoni odjerna hija biss limitata dwar l-indikati *mafi units* u mhux dwar il-merkanzija jew *containers* li kienu mghobbijin fuq l-istess.

Illi *di piu`* jirrizulta wkoll li mid-dokumenti esebiti is-socjeta` attrici kitbet lill-Awtorita` Marittima fil-11 ta' Awissu 1999, b'kopja lis-socjeta` konvenuta, b'risposta mill-Awtorita` Marittima tat-23 ta' Awissu 1999. L-istess socjeta` attrici regghet kitbet lill-Awtorita` fis-26 ta' Awissu 1999, 22 ta' Settembru 1999, 2 ta' Novembru 1999, u 25 ta' Novembru 1999, b'risposta tad-29 ta' Novembru 1999, u b'risposta ghall-ahhar ittra mis-socjeta` konvenuta tat-23 ta' Dicembru 1999. Fl-ahharnett giet esebita ittra diretta lis-socjeta` The Cargo Handling Co. Limited fit-28 ta' Dicembru 1999.

Illi huwa accettat bejn il-partijiet li s-socjeta`; konvenuta hija l-kuntrattur tal-Awtorita` Marittima, u dan huwa ikkonfermat kemm mix-xhieda attrici ta' Joseph Azzopardi fl-affidavit tieghu tal-21 ta' Frar 2001 (fol. 19 – 21) u kemm ukoll mill-ittri tal-istess Awtorita` Marittima datati 23 ta' Awissu 1999 u 3 ta' Dicembru 1999.

Illi fil-fatt jinghad li l-istess socjeta` konvenuta hija maghrufa li hija l-kuntrattur tal-Awtorita` Marittima skond id-disposizzjonijiet tal-**artikolu 8 (3) tal-Kap 352**, fejn l-Awtorita` hija awtorizzata mill-ligi sabiex tiddelega wahda jew izjed mill-funzjonijiet taghha lill-kuntrattur jew persuna ohra li maghha jkollha ftehim, tant li **artikolu 2 tal-istess Kap 352** jiddefinixxi bhala *“kuntrattur”* bhala *“persuna li tagixxi bis-sahha ta' ftehim li taghmel ma' l-Awtorita` skond l-artikolu 8 (3)”* u din il-posizzjoni hija simili ghal dik li kienet tezisti taht l-**Ordinanza dwar il-Portijiet – Kap 170**

– li gew abrogati bir-riservi indikati dwar “*regolamenti, ordnijiet u legislazzjoni sussidjarja*” skond l-**artikolu 81 tal-Kap 352**.

Illi stabbilit il-premess jidher mill-**artikoli 6 u 7 tal-Kap 352** li l-istess Awtorita` Marittima ghandha diversi funzjonijiet inkluz dawk indikati fl-**artikoli 6 (1) (a) u (c)** u cioe' :-

“(a) li tipprovdi, izzomm u thaddem portijiet f’Malta, u li tipprovdi u zzomm u thaddem fihom u fil-qalba taghhom servizzi u facilitajiet xierqa u efficjenti li minn zmien ghal zmien jidrilha mehtiega jew vantagguzi biex jahdmu tajjeb, bla perikolu u b’mod efficjenti dawk il-portijiet jew kif l-Awtorita` jidhrilha xort’ohra xieraq biex tipprovdi fl-interess al-pubbliku”.

“(c) li tezercita kontroll fuq ix-xoghol kollu tal-port inkluz il-provediment ta’ haddiema tal-port ghax-xoghol tal-port”.

Illi dan kollu minkejja il-generalita` tas-subartikolu (1) (g) tal-istess artikolu. Illi wkoll l-**artikolu 7 (1)** jipprovdi li :-

“Bla hsara ghall-generalita` tad-disposizzjonijiet ta’ qabel ta’ dan l-Att, izda suggetta ghad-disposizzjonijiet ta’ dan l-Att, l-Awtorita` jkollha is-setgha –

(b) li tghabbi jew thott l-istess vapur”.

Illi ma hemm l-ebda dubju li l-funzjoni tas-socjeta` konvenuta bhala dik ta' kuntrattur ta' l-Awtorita` Marittima hija dik ta' *handling*, li tinkludi garr, skarikar u hazna tal-merkanzija fil-postijiet indikati fl-istess Ordinanza, u fil-fatt l-azzjoni attrici hija diretta lejn l-istess funzjonijiet tant li jinghad fic-citazzjoni attrici li s-socjeta` konvenuta kienet skarikat l-istess merkanzija u l-*mafi units* mertu tal-kawza odjerna minn abbord, u l-istess *units* thallew fil-pussess tal-istess socjeta` konvenuta u dan jinsab korroborat mix-xhieda tal-istess Joseph Azzopardi rappresentant tas-socjeta` attrici.

Illi fil-fatt hemm indikat fl-istess *tally sheets* in-numru tal-istess *units* ghalkemm dan iservi bhala ricevuta tal-merkanzija li ghaddiet fil-pussess tas-socjeta' konvenuta, u in-numru hemm indikat iservi sabiex tigi identifikata l-istess merkanzija.

Illi ghalhekk jidher li abbazi tal-**artikolu 65 tal-Kap 352** il-preskrizzjoni hemm indikata tapplika ghall-kaz *de quo* stante li tali disposizzjoni tapplika anke *vis-à-vis* il-kuntrattur "*dwar ir-responsabilitajiet taghhom taht dan l-att*" li certament jinkludu dawk ta' garr, u hazna tal-istess merkanzija; fil-fatt dan l-artikolu huwa simili ghall-**artikolu 45 tal-Ports Ordinance 1962**, pero' iktar wiesgha stante li dan l-ahhar artikolu kien jirreferi biss ghall-kuntrattur in relazzjoni ghar-responsabilitajiet tieghu bhala "*carrier jew warehosueman*" mentri bl-**artikolu 65 tal-Kap 352** qed

jirreferi *“ghar-responsabilitajiet taghhom taht dan l-Att”* li jistghu ikunu anke iktar estensivi minn hekk.

Illi f'dan l-aspett hija interessanti l-osservazzjoni li ghamlet l-Onorabbli Qorti tal-Appell fil-kawza fl-ismijiet **“Frederick Frendo nomine vs Godwin Abela nomine et”** (A.K. 24 ta' Ottubru 1989 – LXXXIII.ii.601) fil-kuntest tal-**artikolu 45 tal-Ordinanza dwar il-Portijiet** li japplika wkoll taht l-**artikolu 65 tal-Kap 352** stante li l-funzjonijiet tas-socjeta' konvenuta baqghu l-istess u cjoe':-

“Illi infatti minghajr il-htiega li toqghod tiddelunga fil-fehma taghha l-operazzjoni li kellha taghmel is-socjeta' konvenuta kienet li tipprovdi l-mezzi tat-trasport, il-garr tal-merkanzija u l-iskarika finali ta' l-istess merkanzija minn fuq it-trucks u dan kollu jikkostitwixxi funzjoni wahda cjoe' sempliciment dik ta' 'carrier' li hija proprju dik il-funzjoni li ried jolqot il-legislatur bl-artikolu 45 imsemmi. L-appellant ipprova jispezzetta l-operazzjoni tal-Cargo Handling kif jaqbillu u silet parti minnha biex jispjega li l-operazzjoni ma kienitx wahda ta' 'carrier' izda ta' 'wharfinger'. Izda il-verita' hi li dak li asserixxa l-appellant mhux hlief parti mill-operazzjoni kollha ta' 'carrier' li kellu jesegwixxi l-konvenut imsemmi”.

Illi *di piu'* tali termini hemm indikati jirreferu ukoll ghat-telf jew hsara kemm fl-oggetti *‘jew hwejjeg ohra huma x'inhuma abbord bastiment’* u ghalhekk ma hemm l-ebda dubju li tali *“mafi units”* huma inkorporati u jaqghu taht l-

istess disposizzjoni, kif *di piu'* jinsab konfermat f'gurisprudenza nostrali anke taht l-**artikolu 45 tal-Kap 170**, li ma kellhiex l-istess terminologija esetnsiva bhal dik tal-**artikolu 65 tal-kap 352** odjern, tant li illum ma hemm ebda dubju li l-istess *units* huma inkluzi fil-kliem tal-istess artikolu li jirrefru ghall-oggetti u hwejjeg ohra.

Illi stabbilit il-premess, la darba l-istess *units* gew fil-pussess tas-socjeta' konvenuta, skond kif jirrizulta mit-*tally sheets* relattivi fis-7 ta' Dicembru 1998 (fol 22), 25 ta' Jannar 1999 (fol 23), 5 ta' Frar 1999 u 15 ta' Marzu 1999 (fol.25) ("**Joseph Felice Pace vs Godwin Abela nomine**" (K. (GMB) 2 ta' Mejju 1989 – LXXIII.iv.948 dwar il-portata ta' *tally sheet*), u la darba ic-citazzjoni attrici giet presentata fl-14 ta' April 2000, jirrizulta car li l-azzjoni attrici saret wara it-tnax-il xhar mid-data li l-istess oggetti kienu accettati mill-kuntrattur skond l-istess *tally sheets*, u la darba tali terminu huwa wiehed ta' dekadenza, tali perjodu ma jistghax jigi interott b'ittra ufficjali ("**Frederick Frendo nomine vs Godwin Abela et nomine**" A.K. 24 ta' Ottubru 1989; "**Dr. Eddie Fenech Adami nomine vs Col. E. Gatt**" – K. 23 ta' Novembru 1970; "**Dr. Philip Bianchi nomine vs Albert Mizzi et nomine**" – K. 6 ta' Mejju 1978; "**Michael Gatt nomine vs Godwin Abela nomine et**" K – 31 ta'Ottubru 1985).

Illi ghal dak li jirrigwarda l-**artikolu 65 (1) (a)** jidher li l-ewwel ittra indirizzata lis-socjeta' konvenuta kienet dik tal-

25 ta' Novembru 1999, ghalkemm kopja tal-ittra indirizzata lejn l-Awtorita' Marittima giet allegatament mibghuta fil-11 ta' Awissu 1999, u ghalhekk jista' jinghad li l-azzjoni attrici, almenu l-ewwel zewg *units* li nizzlu Malta fis-7 ta' Dicembru 1998 u 25 ta' Jannar 1999, tidher li hija preskritta wkoll *ai termini* ta' dan is-subartikolu minhabba il-perjodu hemm impost ghall-istess talba miktuba ta' sitt xhur mill-accettazzjoni tal-merkanzija mis-socjeta' konvenuta, u dan dejjem jekk jitqies li tali kopja ta' ittra indirizzata lill-Awtorita' tghodd ukoll fil-konfront tas-socjeta' attrici, minhabba li kopja tal-istess intbaghet lis-socjeta' konvenuta, ghalkemm din il-Qorti ghandha dubji dwar l-applikazzjoni tal-istess, stante li tali talba ghandha tigi diretta lill-*"Awtorita' jew kuntrattur skond il-kaz"*, u dan huwa kaz li manifestament jaqa' taht il-funzjonijiet tas-socjeta' konvenuta.

Illi ghalhekk fl-opinjoni ta' din il-Qorti t-talba lis-socjeta' konvenuta jidher li saret biss fil-25 ta' Novembru 1999 jew wara u ghalhekk, minhabba t-terminu impost fl-**artikolu 65 (a)** l-azzjoni attrici tirrizulta kollha preskritta anke taht tali bazi. Fi kwalunkwe kaz l-azzjoni attrici tirrizulta definitivvament preskritta *ai termini* tal-**artikolu 65 (b) tal-Kap 352**, u ghalhekk l-argumentazzjoni dwar l-**artikolu 65 (a) tal-Kap 352** hija f'dan l-istadju iktar akkademika milli decisiva.

III. KONKLUZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi**, billi filwaqt li tilqa' l-ewwel eccezzjoni tas-socjeta' konvenuta, **tichad it-talbiet attrici** stante li dawn jirrizultaw preskritti *ai termini* tal-**artikolu 65 (a) u (b) tal-Kap 352 tal-Ligijiet ta' Malta.**

Bl-ispejjez kollha kontra s-socjeta' attrici.

Moqrija.

**Onor. Imhalled Raymond C. Pace LL.D.
31 ta' Jannar 2002.**

**Josette Demicoli.
Deputat Registratur.
31 ta' Jannar 2002.**